

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies tertius et quartus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

De SS. Marco Et Marciano Fratribus, Et Sociis Martyribus In Ægypto.
Sylloge.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72907](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72907)

AUCTORE
C. S.

Nullum præterea verbum de cultu vel Officio faciunt istæ Notitiæ; ex quibus solum observo, cum in illis nihil prorsus dicatur de gemmis, quas thecæ aureæ addunt Autissiodorensis Breviarii auctor et Rhayus,

aut de alia, quæ non supersit, illos lipsanthea D loqui, aut eas huic esse exemplares. Dolemus, quod plura de apostolico isto Viro nesciamus.

DE SS. MARCO ET MARCIANO FRATRIBUS, ET SOCIIS MARTYRIBUS

C. B.

IN ÆGYPTO.

SYLLOGE.

ANNO CCIV ET
ALIQVOT SEQV.
Sancti, qui
hodie pleris-
que Martyro-
logiis

Binos illustres pugiles, qui Ægyptum fuso pro Christo sanguine illustrarunt, Hieronymiana apud Florentinum Apographa breviter juxta ac diserte hodie ita annuntiant: In Ægypto Marci et Marciani. Sanctos hosce Martyres Romani parvi seu veteris auctor Fratres appellat, isque innumeram Sociorum martyrum multitudinem adjungit.

B Apud Ægyptum, inquit, Marci et Marciani fratrum, cumque eis innumeræ multitudinis. Ado, Usuardus, ceterique omnes, uno dumtaxat excepto Beda, martyrologi antiquiores, seu quos Classicos vocamus, hodie quoque Marcum et Marcianum celebrant. Verum bini ex illis, Rabanus scilicet et Wandelbertus. Hieronymianorum exemplo Socios martyres Sanctis non adjungunt. Amorum verba describo. Rabani, apud quem insuper Marcus et Marcianus fratrum nomine non veniunt, perperamque ex amanuensium, opinor, vitio seu oscitantia Marti et Mauriciani scribitur, hæc sunt: In Ægypto Marti et Mauriciani: Wandelberti vero; qui stylo ligato de more utitur, ista:

Marcus, Marcianusque suo implent munere quartum,
Germine, martyrio, natura et funere fratres.

classicis, aliis-
que recentio-
ribus Fastis
sacris inscri-
buntur,

2 Quod jam ad Adonem, reliquosque martyrologos classicos, Usardum videlicet et Notkerum, pertinet, Ado quidem Romani parvi inhæret vestigiis, innumerosque una cum Marco et Marciano fratribus in Ægypto martyres, addito etiam vario, quo coronati sunt, martyrii genere, hodie ita commemorat: In Ægypto Sanctorum martyrum Marci et Marciani fratrum, et aliarum pene innumerabilium utriusque sexus atque omnis ætatis; quorum

C alii post verbera, alii post diversi generis horribiles cruciatus flammis traditi, alii in mare præcipitati, nonnulli capite cæsi, plurimi inedia consumpti, alii patibulis affixi, quidam etiam capite deorsum verso et pedibus in sublime sublatis, beatissimam martyrii coronam meruerunt; Usuardus autem et Notkerus, quod etiam de Romano hodierno aliisque non paucis Fastis sacris dicendum est, Adoni in substantia apprime consonant. Innumeros nimirum una cum Marco et Marciano martyres pariter celebrant, omniaque, quæ de horum martyrio verbis jam recitatis Ado suppeditat, compendio exhibent. At vero id minori elegantia Notkerus quam Usuardus præstat. Adhæc Notkerus Marcellianum pro Marciano scribit. Hinc mendis insimulatur a Baronio. At an merito? Id ego omnino indubitanter asseverare, idcirco non ausim, quod antiquissimum nostrum Epternacense Martyrologii Hieronymiani Apographum Marcellianum etiam pro Marciano substituat, ut forte alter e binis, quos hic damus, sanctis fratribus fuerit reipsa Marcellianus appellatus. Verum enim vero, ut res se habeat, Marcus et Marcellianus seu Marcianus fratres, de quibus hic tractamus, omni dubio procul diversi sunt a Marco et Marcelliano fratribus, de quibus in Opere nostro ad octavam decimam Junii jam actum est. Etenim, ut ceteras omittam distinctionis notas, hi Romæ, et quidem absque innumeris sociis martyribus; illi vero

in Ægypto, una cum innumera sociorum martyrum multitudine martyrio coronati sunt.

3 Atque ita quidem a binis istis sanctis fratribus forte homonymos, certissime esse diversos, habemus compertum. Inquiramus modo, quoniam hi sint, et unde una cum sociis martyribus fuerint primitus a martyrologis deprompti. Martyrii, quo Sancti nostri coronati sunt, descriptionem, seu potius elogium, quo hos supra exornat Ado, ex Historiæ Ecclesiasticæ Eusebii per Rufinum interpolate lib. viii, cap. 8, quo innumeros omnis ætatis et sexus Christianos, nota a Diocletiano persecutione, martyrium in Ægypto passos, Eusebius tradit, sanctus Viennensis martyrologus indubie deprompsit. Ul id palam fiat, dicti capitis verba huc transcribo. Sunt autem hæc:

In sua vero provincia apud Ægyptum (nota scilicet a Diocletiano in Christianos persecutione) innumera alii non inferiori gloria tam viri quam feminae, sed et pueri et senes pro fide Domini nostri Jesu Christi præsentem vitam parvi pendentes futurae gloriæ beatitudinem quaesivere. Quidam ex ipsis post verbera, post ungulas, post flagella aliosque diversi generis horribiles cruciatus flammis traditi sunt. Alii in mare præcipitati, nonnulli etiam capite cæsi, ita ut sponte cervices suas securibus darent, nonnulli inedia consumpti, alii patibulis affixi, in quibus quidam more perverso, capite deorsum presso, pedibus in sublimibus sublatis. Ita hactenus, quod dixi, Rufinianum Eusebii caput.

Confer nunc id cum Adoniano Sanctorum elogio supra huc transcripto, videbique, hoc ex illo esse certissime acceptum. Censui nimirum Ado, Sanctos nostros fratres martyres, eorumque Socios esse eosdem cum SS. Martyribus anonymis, quos Eusebius præmemorato Historiæ Ecclesiasticæ capite in Ægypto passos commemorat, hincque illud Marco et Marciano innumerisque Sociis martyribus, quos hodie a Romani parvi auctore celebrari viderat, primus omnium applicuit.

4 Adonem deinde secuti sunt Usuardus, Notkerus recentioresque una cum Romani hodierni reformato-ribus martyrologi non pauci, nec, quod sciam, ullus hactenus, qui applicationem illam improbarit, aut etiam dumtaxat vocarit in dubium, fuit inventus. Eandem idcirco et ego pariter admitto, nuncque in tempus, quo Sancti nostri consummarint martyrium, inquirō. Id ut præstem, quoniam eos, uti ex jam dictis consequitur, cum præfatis sanctis Eusebianis athletis facio eosdem, necesse dumtaxat est, ut, quo hi athletæ tempore pro fide, fuso sanguine, decertarint, discutiam. Diocletiani adversus Christianos persecutio anno 305, uti nunc, Lactantii de Mortibus persecutorum libro in lucem prolato, inter eruditos convenit, initium accepit. Jam vero, illa sæviante, martyrii palmam, prout e capitibus, laudatum octavam Historiæ Ecclesiasticæ Eusebianæ caput proxime antecedentibus, manifestum fit, memorati Eusebiani Athletæ, seu ex dictis Sancti nostri sunt adepti, ac proin indubie non citius, quam anno 305. At vero, inquires, an etiam non serius? Diocletianus tria ut minimum in Christianos emisit edicta. Ac primo quidem horum vi in solos episcopos, presbyteros, dia-

iidem sunt
cum Eusebi-
nis athletis,
in Ægypto
coronatis.

E

F

qui omnes
serius qui-
dem.

conos;

A conos; deinde vero in secularis etiam seu laici status homines fuit sœvitur. Jam vero secularis ordinis sui status, prout ex Rufiniani Eusebii verbis num. præced. huc transcriptis facile colliges, Sancti nostri seu præfati Eusebii Athletæ exstiter, ac proin hi serius etiam quam anno 505 martyrii palmam fuerint adepti, si Diocletianus serius quam hoc anno in secularis etiam seu laici status Christianos sœviri, primum imperavit. An adeo hoc ille fecerit, indagandum nunc est.

quam anno
505;

5 Eusebius de Martyribus Palæstinæ cap. 2, narrato S. Romani martyrio; sic scribit: Hæc primo persecutionis (Diocletianæ scilicet) anno in hunc modum gesta sunt, cum adversus solos ecclesiarum præsidis persecutorum immanitas sœviret; ac deinde, qui adversus secularis etiam ordinis personas in Palæstina fuerit sœvitur, expositurus, capite sequenti ex interpretatione, quæ a Valesii simul et Christophoroni interpretatione nonnihil differt, quæque nihilominus Græco Eusebii textui optanda videtur, de Timotheo martyre ita præfatur: Facto deinde secundo (persecutionis nimirum Diocletianæ) anno, persecutionisque furore vehementius adversus nos incesso, cum Urbano, qui tunc provinciam moderabatur, imperatoris litteræ quibus omnes ubique in universis civitatibus sacrificia

B ac libamina idolis offerre jubebantur, allatæ fuissent, Timotheus apud Gazam Palæstinæ urbem innumera perperuss tormenta, cum tenui tandem ac lento igni fuisset impositus, luculentissimo sinceræ erga Deum pietatis specimine per patientiam edito, martyrii coronam est consecutus. Fuit ergo, uti ex binis Eusebii locis huc jam transcriptis facile colliges, secundo persecutionis Diocletianæ anno in Palæstina (de sola enim hac regione ibidem agit Eusebius) adversus secularis etiam status seu ordinis personas Diocletiani jussu sœvitur, ac proin id anno 504 aut initio sequentis evenit. Diocletianæ enim persecutio, quæ ex jam dictis anno 505 initium accepit, non citius quam anni hujus mense Aprili, uti ex Eusebii de Martyribus Palæstinæ Prologo colligitur, in Palæstina fuit incepta; ut ut interim id aliis nonnullis locis, quod ad hæc citus fuissent allata persecutionis edicta, citus etiam factum fuerit. Porro

cum Nicomedia, unde quaquaversum persecutionis edicta missa fuer, longius Ægyptus, quam Palæstina distet, puto in Ægypto nonnihil quidem serius quam in Palæstina, eodem tamen utrobique anno 504 in secularis etiam status seu ordinis Christianos primum cœpisse sœviri. Sancti adeo seu memorati Eusebii Athletæ, utpote qui ex dictis secularis seu laici fuerint, serius etiam quam anno 505 martyrii coronam sunt consecuti.

AUCTORE
C. B.

6 Verum, inquires, an id etiam non serius, quam anno 504 evenit? Eusebius Historiæ Ecclesiasticæ lib. viii, cap. 9 tractat de Martyribus in Thebaide, sœviente Diocletiani persecutione, passis; ubi autem, ingentem ibidem Christianorum multitudinem variis tormentis pro fide tunc occubuisse significavit, ita subdit: Atque hæc omnia non paucis diebus nec exiguo temporis spatio, sed prolixo aliquot annorum curriculo continue perpetrata sunt: cum tunc denique interdum viceni et amplius; nonnumquam ad triginta usque et sexaginta; quandoque et centeni viri simul ac mulieres cum parvulis uno die interficerentur, variis ac per vices alternatis suppliciis addicti. Christiani itaque, qui magno numero in Thebaide, sœviente Diocletiano, pro fide certarunt, non uno omnes eodemque anno martyrium fuere perperssi; quod etiam de Sanctis nostris puto dicendum. Fuerint adeo, uti apparet, aliquot quidem ex his, ac forte Marcus et Marcianus uno eodemque anno 504; alii vero anno 505 vel sequenti aut etiam serius martyrii palmam adepti. Nec refert, illos in Fastis sacris supra laudatis sub una omnes eademque annuntiatione hodie comprehendi; subinde enim in his martyres, qui eodem loco eodemque sœviente tyranno, ut ut temporibus diversis, passi sunt, una eademque accidit annuntiatione celebrari; atque id quidem diebus pro arbitrio assumptis, quod postremum verosimillime etiam locum obtinet in innumera sociorum anonymorum multitudine, quæ hodie adjungitur Marco et Marciano, ut ut interim de binis hæc posterioribus Sanctis aliud idcirco ferendum sit iudicium, quod Hieronymianis, verum etiam diem, quo Sancti passi sunt, notare solitis, hodie sint inscripti, uti jam supra docui.

partim vero
anno 504,
partim etiam
aliquot seqq.
passi sunt.

E

DE SS. DOMNINA, BERINNA SEU BERENICE ET PROSDOCE MARTYRIBUS

IN SYRIA.

COMMENTARIUS PRÆVIUS.

C

§ I. Memoria in Fastis sacris. cultus ecclesiasticus; an sanctis Martyribus accensenda, et quæ sint earum Acta.

F

C. B.

ANNO CCCV
VEL CCCVI.
Etsi Sanctæ,
quæ paucis
duntaxat

I nter illustres Christianas feminas, quæ, ut memoriæ proditum accepimus, sœvientibus persecutionum procellis, pudicæ perdendæ peccatologie consentiendi metu violentam sibimet ipsis conscivere necem, non infimum locum obtinent Domnina ejusque binæ filæ Berinna seu Berenice aut Bernice et Prosdoce vel etiam, ut aliter scribitur, Prodoce. Has hodie Menologium Sirlitianum et Magna Græcorum Menæa cæcusa celebrant. Ac in his quidem primo hæc legitur annuntiatio: Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τῆς ἁγίας μάρτυρος Δομνίνης, καὶ τῶν θυγατέρων αὐτῆς Βερίνης καὶ Προδόκης. Eodem die, id est, quarto Octobris, sanctæ Domninæ martyris, ejusque filiarum Berinnæ et Prodoce. Ac deinde, binis versiculis, qui nihil notatu dignum continent, interjectis, sequens subditur elogium: Ἀἵται αἱ γυναῖκες Θεῷ ζήλω τρωβήσαι, καταλιπούσαι οἰκίας καὶ συγγενεῖς, πρὸς τὴν ἄλλοτριαν μετετέξαντο, καὶ τὸ λοιπὸν φεύγουσαι κατέλαβον τὴν Ἑδεσσαν*. Ἐξίσσε τοι-

νον διατριβουσῶν, ἐξαιρέτως ἐπίσταται* ὁ ἀνὴρ καὶ πατὴρ, στρατιώτας ἔχων πρὸς τὴν σύλληψιν τῆς θήρας. Ὡς δὲ συνελήφθησαν, κατέλαβον τὴν Ἱερὰπολιν ποταμοῦ δὲ παρῆβει* τὴν ὁδὸν ἐκείνην, καὶ τὴν ἐπανέσαν*. Ἄνται λαβούσαι τοὺς στρατιώτας ἀριστοποιουμένους καὶ μεθδοντας, εὐχῇ συντόμως χρησάμεναι εἰσήλθον εἰς τὸν ποταμὸν καὶ ἀφῆκαν ἑαυτὰς διὰ τῶν ρευμάτων, καὶ αὐτὰ ἐτελειώθησαν διὰ τῆς τοῦ ὕδατος πνιγμονῆς*.

* ἐπίσταται
* παρῆβει
* ἐπανέσαν

* πνιγμονῆς
Græcorum,
nullisque
Latinorum
Fastis sacris
inscribuntur,

2 Hæ Mulieres amore divino sauciæ, domo sanguineisque relictis, peregre profectæ sunt, fugaque tandem tenuerunt Edessam. Cum autem ibi commorantur, adest repente maritus et pater, milites, ut prædam capiat, secum habens. Ut porro comprehensæ fuerunt, ductæ sunt Hierapolim; fluvius autem præterfluebat viam illam, qua redibant. Illæ clam militibus prandentibus potantibusque, brevi facta oratione, flumen sunt ingressæ, fluentisque se commiserunt, atque ita aquis suffocata vitam consummarunt. Sirlitianum vero cum Menæis ad amussim congruit, ut necesse non sit, Sanctorum

* Ἑδεσσαν